

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ár : egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

FIGYELMEZTETÉS.

A **Kis Vasárnapi Ujság** című képes hetilap féléves előfizetési ideje június hó végével lejárván, az előfizetések mielőbbi megújítása kéretik.

Előfizetési feltételek :

Évnyegyedre (júli—szept.) . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre (júli—dec.) . . . 3 „ — „

Az előfizetési pénzek vagy utalványok, a **Kis Vasárnapi Ujság** kiadó-hivatalához címzendők. Pest, egyetem-utca 4. sz. alá.

A kiadó-hivatal.

Isten áldása.

— Elbeszélés. Képpel. —

Nógrád megyének szőlőtermő hegyei közt van egy kis falu, melynek neve Palojta, lakói nem gazdagok ugyan, de nem is nyomorgók, mert mindegyiknek szőlője s egy kis földje van, a szorgalmasak pedig nem csak a borból vesznek be pénzt, de igenszép gyümölcsöt és jó édes gesztenyét is teremtenek.

Ezen faluban lakott egy szegény özvegy-asszony két gyermekkel egy fiu- és leánnyal. A jó asszony minden munkássága és szorgalma mellett nagyon szomorú helyzetben volt, mert kis gyermekei még nem segíthették a munkában, sőt ellenben ápolást igényeltek, s így nem volt képes kis szőlőjét és földcskéjét kellőleg megmunkálni; hanem azért mindig jó kedvvel dolgozott s a mennyire lehetséges, tisztán tartotta gyermekeit és kis kunyhóját, s bizott a jó Istenben, ki azokat bizony nem hagyja elveszni, a kik szorgalmasak és jólelkűek.

Az özvegy menyecske szomszédságában lakott egy derék, jószívű ember, kinek szép szőlője, földje, rétje volt, hanem ámbár már jóformán tul vala az ifju-koron, mégis csak mint agglégény magányosan élt csinos házában. Egyszer azonban megbetegedett, — s akkor nehezére esett, hogy senkije sincs, a ki ápolja, a ki egy kis vizet adjon vagy egy kis levest főzzön neki, s ki tudja hogyan járt volna János gazda, ha jószívű szomszédasszonya meg nem szánja s nem ápolja nehéz betegségében.

Midőn János annyira felüdült, hogy járhatott, egyszer átment az özvegyasszony-

hoz, ki éppen vacsorát készített gyermekei számára, s így szólítja meg:

— Hallod-e Magda, én bizony nagyon meguntam már ezt a magányos életet; szeretnék megházasodni, — eljössz-e te hozzám nőül? — a te gyermekeid legyenek az én gyermekeim is, — akarod-e?

Magda nem gondolkodék sokáig, ismerte Jánost mint becsületes, munkás, józan embert, s örömmel fogadá el ajánlatát, és egy pár hét múlva az özvegy menyecskéből János gazda felesége lett, s gyermekei többé nem voltak árvák, mert úgy szerette őket, mintha saját gyermekei volnának. Magda pedig minden este mondá gyermekeinek, midőn imádkozott velök:

— Szeressétek apátokat! Mostohaapátok ő ugyan, de úgy bánik veletek, mintha édes apátok lenne; legyetek jók és engedelmesek!

És a kis Peti erre azt felelé:

— Igen is, szeretjük, édes anyám! —

János és Magda nagyon boldogan éltek együtt, s még két fiuk született. Mind a négy gyermek együtt nőtt fel, és János éppen annyira szerette mostoha gyermekeit, mint az ő tulajdon gyermekeit, sőt tán még jobban, mert engedelmesebbek és szorgalmasak voltak. De János gazda nem volt erős ember, s minthogy mindig erősen dolgozott, teste lassankint elgyengült a megerőltetés miatt. Midőn Peti ezt észrevette, így gondolkodott magában:

— Majd ha én nagy leszek, és apám többé nem tud dolgozni, akkor én is úgy teszek vele, a mint ő velem és anyámmal tett, midőn még kicsi valék.

De még egy baj érte Jánost. Egyszer lecsett szekeréről s lábát törte. Az orvos ugyan helyreigazította, de még sem volt többé olyan, mint azelőtt. János néhány hétig az ágyban feküdt, nem volt szabad mozdulnia sem; s midőn ismét felkelhetett, akkor kitünt, hogy a csont összeforrt ugyan, hanem ferdén, s mindig nagy fájdalmakat kellett kiállnia, ha valami időváltozás volt. A járás is nehezebbre esett, és a munka még rosszabbul ment, mint azelőtt.

De miután fiatal-korától fogva, szorgalomhoz és munkássághoz volt szokva, és nagy öröme telt a tevékenységben, most is csak dolgozott, a mint lehetett. Peti természetesen örömet segített neki, a mennyire

tőle kitelt, s midőn felnőt, csakugyan ő végezte az egész munkát. Hanem azért az öreg János is ráült a csacsira s kivitette magát a szőlőbe, s ott dolgoztatott egésznap; Julcsa, a mostohaleánya, kiből ezalatt esinos, szorgalmas hajadon lett, délben kivitte neki az ebédet, s aztán ott maradt szintén a szőlőben és segített Jánosnak. — De nem is volt az egész hegyen olyan szépen munkált szőlő, mint sánta János gazdáé; a gyümölcsfák olyan gazdagon termették a szebbnél szebb barackot, cseresznyét, szilvát, körtét, gesztenyét, és Magda olyan szépen és jól tudta a gyümölcsöt aszalni és aztán elvitte a városba eladni, hogy abból is több jövedelmük volt mint másoknak.

Hanem ez nem tartott mindig így. Julcsa férjhez ment, és Péter egy szőlősgazda leányát vette nőül, de miután ennek atyja már öreg ember és sem fia sem felesége nem volt, azt kívánta, hogy veje ne vigye el a menyecskét a háztól, hanem ő jöjjön oda lakni hozzájuk, mivel halála után ugyanis az egész birtok a fiatal párnak jut. Ekkor aztán bizony kissé bajosabb lett az élet János gazda házában; ő már nem birt dolgozni, s az egész munka feleségére és két fiára maradt, de azok beteges, gyenge gyerekek voltak s nem is szerették éppen olyan nagyon a munkát.

János sokszor sohajtozott, ha a tavaszra gondolt, ki mivel majd az ő kedves szőlőjét, ki ápolja szép gyümölcsfáit, ki fog szántani-vetni. Az ő fiai gyengék és nem tehetnek sokat, ő maga meg éppen nem tehet semmit sem, és Péter, az ő derék jó szorgalmas mostohafia alig tudja majd otthon azt a sok munkát elvégezni.

Hanem, midőn a tavasz jött, esodálatos dolgok történtek Palojta falu határában. János gazda földjei reggelre fel voltak szántva; valahányszor a tavaszi vetésnek ideje eljött, mindig készen találták az illető földet. Midőn a kaszálás ideje jött, János rétjén hajnalra már ott feküdt a fű vastag rendekben; a szőlőben is szépen el lett végezve a nehezebb munka, s aratáskor is, a mint a búza megért, — hajnalra, midőn a többiek kimentek a munkára, bánulva látták, hogy János földjén már le van aratva a búza, mely tegnap este még lábon állt.

S ez így tartott egypár évig. János

mindig mondta: „Az Uristen jó angyalát küldi, hogy helyettem, szegény gyámoltalan öreg helyett megdolgozza kis birtokomat; áldva legyen az ő neve.“

Sokan elhitték ezt, — és valóban ugy is volt.

Egyszer — őszszel volt már — ugy lát-

dolgozik. És nemsokára meg is látta s meg is leste őt, — de bizony az angyalnak nem volt szárnya, sem napsugárból szőtt palástja, hanem meglehetősen vastag gyolcsból készült s kissé piszkos parasztruhája s ugy kapált, hogy a kapa szinte szikrát hányt, a mint a kavicsot érte. Annyira el volt me-

„Julesa délben kivitte az ebédet“.

szék az öreg esősznek, ki éppen a szőlőket megkerülte, ámbár a szüret rég elmúlt, — mintha kapálni hallana János szőlőjében. Ovatosan odáig lopózott a szőlőkön keresztül; a hold szépen világított, s azt gondolta magában, hogy most az egyszer majd meglesi az öreg János jó angyalát, ki helyette

rülve a munkában, hogy észre sem vette, midőn az öreg ember vállára ütött, mondván:

— Ejnye, Péter, hát te vagy az öreg János jó angyala, ki földjét, szőlőjét munkálja!

Péter ijedten megfordult, s kissé zavar-

tan köszönt a jó öregnek, ki így folytatá:

— Hallod-e fiam, neked feleséged és gyermekeid vannak, s ha te így dolgozol éjjel-nappal, akkor megölöd magadat és marhádat is!

— Soh' se higye azt, Mihály bátyám, — felelé Péter. — Én olyan egészséges vagyok, mint a makk, sőt ha így dolgozom a holdvilágnál, még több erőm van, mint nappal. De most már két óra körül lehet, én is hazamegyek s ledőlök egy órára.

S így elmentek a falu felé mind a ketten. Utközben Péter elbeszélé az öregnek, hogy ő bizony már négy év óta mivel mostoha-atyja földjeit. Pedig azért nem csökkent ereje, egy éjjel alszik, a másik éjjel dolgozik egypár órát, s úgy hát jut is, marad is. Hogy a lovait ne dolgoztassa éjjel, azért betanította teheneit a járomba, s azokkal szánt éjjel, lovai pedig pihennek.

— Mostohaatyám, — így fejezé be beszédét, — nagyon sokat dolgozott már életében, s minthogy most már nem képes dolgozni, másnak kell helyette azt tenni. Míddön én kicsi valék és szegény, ő dolgozott helyettem; most pedig rajtam van a sor, hogy én dolgozom helyette. És ha azt éjjel teszem, akkor nem röviditem meg saját családomat semmiben sem.

Ezalatt Péter házához értek, és az öreg könnytelt szemmel kezét fogott a jó fiuval, mondván:

— Én öreg ember vagyok, sokat láttam, sokat tapasztaltam, de ilyet még nem értem. Meglásd, fiam, te két ember munkáját végzed, s kétszeres lesz Isten áldása is!

És valóban úgy is volt. Péter földje, szőlője a legdúsabb termésű volt az egész helységben, s mindenben, a mihez fogott, Isten kétszeres áldása látszék.

Az árva fiu.

(Képpel.)

Este van már, alszik minden;
Csak a hideg kövezeten
Halad egy árva kis fiu:
Olyan szende, még kiskoru,
Mondja egyre panaszképen:
„Nincsen, hová lefeküdjem!”

Könybe lábbad szempillája:
Tovább halad, meg-megállva;
Majd a földre veti magát,
De hideg fut tagjain át.
Fölkel. Ajaka megrezzen:
„Nincsen, hová lefeküdjem!”

A puszta utcán szétekint;
Felé nyájas kunyhó nem int,
Nem kérdi senki gyöngéden:
Mi bajod kedves gyermekem?
És ha kérdi, mond félénken:
„Nincsen, hová lefeküdjem!”

„Nincsen apám, nincsen anyám,
Nincs, ki gondot viseljen rám!
Ott alusznak mind a kotten;
Ott a hideg temetőben:
S én csak bolyongok szüntelen:
Nincsen, hová lefeküdjem!”

„A mig éltél, kedves anyám,
Ugy szerettél, vigyáztál rám!
Szeress most is, jőjj el éjjel,
Szépen kérlek, oh altass el:
S a sirba fektess le engem:
Ugy sínes, hová lefeküdjem.”

Ifj. Timár Károly.

Az utitársak.

— Rege. —

Atengerparton egyszer négy utazó találkozott egymással, kik a hajó elindulását várták, mely őket a tengeren túli gazdag tartományba szállítaná. A négy utas közül az egyik egy királyfi, a másik egy szép arcú és természetű nemes ifju, a harma-

dik egy kereskedőnek a fia, a negyedik pedig szegény napszámos ember volt.

A hajó elvitorlázott, s a tengeri utazás alatt a négy utas barátságot kötött.

Egyszer beszélgetés közt a királyfi mondá: „Minden, mi az emberrel történik, a vak történet játéka“.

A kereskedő fia felelé: „Az okos, előre látó ész teszi az embert szerencsésé“.

A nemes ifju így szóla: „A testnek ereje és szépsége minden más boldogságot felülhalad“.

De a szegény napszámos se hallgatott, hanem mondá: „Dolgozni kell az embernek; munka nélkül semmit sem adnak“.

Midőn a hajó szerencsésen elérte a kikötőt, utasaink kiszálltak. Most a négy barát azon tanakodott: mitévők legyenek? Elhatározták, hogy bemennek a városba, s ott mindegyik a maga mestersége szerint fog élelmet keresni, — az első napon az egyik, a második napon a másik, — s a mit keres, azt társaival megosztja, így fognak aztán élni tovább is barátságban.

Első nap tehát elküldték a parasztfiut, hogy kézimunkájával keressen számukra kenyeret. A napszámos elment a közeli erdőbe, fát szedett, mit a városba vivén, ott eladta, s az árából élelmiszereket vásárolt. Még a nap nem nyugodott le, mikor a parasztfiu keresményével visszaérkezett társaikhoz, aztán együtt vacsoráltak. — Hanem a napszámos, mielőtt a várost elhagyta, ezt irta a kapura: „Egynapi munkával szereztetett annyi, a menyivél négy ember megelégedett és jóllakott“.

Másnap mondták a nemes ifjunak:

— Ma te menj a városba és szerezz nekünk eledelt, mert tudod, hogy éhezünk és semmink sincs, a min élelmet szerezhetnénk.

Erre az ifju gondolkodóba esett s magában mondá: „Ime, semmi mesterséget sem tudok, társaimhoz pedig üres kézzel visszatérni szégyen lenne“, — és már szinte eltökölte magában, hogy világgá bujdosik, midőn egy fiatal virágárusnő megszólítá:

— Szép ifju, miért szomorkodol itt, tétlen állván; a mint öltözetedről látom, idegen országból való vagy. Ime, én téged mai keresményemmel megajándékozlak, — fogadd el tőlem s kezdj azzal valami üzletet. Én is idegen ország szülötte vagyok, pár

év előtt hajótörést szenvedve kerültem ide, — én is épen azon a helyen álltam, a melyen te állsz most, midőn tudtomra adták, hogy itt mindenkinek saját munkája után kell megélnie; akkor hát elhatároztam, hogy virágárusnő leszek, és hála Istennek, keresetemből tisztességesen megélek. Szomorú arcod és a saját élettörténetemre való visszaemlékezés indított arra, hogy sorsodon némileg segítsék. Éljen boldogul!

Ezzel elváltak.

A napi keresmény ugyan kevés volt, a mit a szép arcú nemes ifju társaival megoszthatott, de mégis elegendő, hogy aznap belőle megélhettek. — Ő is, midőn a városból távozott, ezt irta a kapura: „Az arc szépsége négy embert egy napra jól tartott eledellel“.

Harmadik nap a kereskedő fiára került a sor. Ez elment a kikötőbe, hol a kereskedőhajók szoktak kikötni. Épen akkor érkezett meg egy hajó, gabnával s más élelmiszerekkel terhelve; e hajó tulajdonosa meglátta a kalmár fiát, s felszólítá, segítsen neki az árucikk eladásában. A fiatal ember örömmel elfogadta a meghívást, s oly ügyesen forgolódott, hogy pár óra alatt a hajó egész rakományát pénzzé tették. A kereskedő az ifju ügyességét azzal jutalmazá, hogy az eladott portékákból befolyt nyereségnek egyharmadát neki engedte, a mi épen ezer pénzt tett.

Örömmel tért vissza társaikhoz, a város kapujára ezt irtván: „Okossággal és egynapi munkával ezer pénz szereztetett“. És azon a napon igazán vígan lakmároztak.

Negyedik nap mondták a királyfinak, menjen el ő is és próbáljon szerencsét, — és a királyfi el is ment.

Midőn a város kapujához ért, leült egy köre, nem tudván elgondolni, hogy mit kellessék neki tennie. Történt pedig, hogy épen aznap temették a királyt, ki abban a városban lakott s utód nélkül halt meg. Midőn a halotti kíséret oda ért, hol a királyfi ült, ez látta, mint kesereg a nagyszámu nép a király halála fölött, — azonban e látvány nem indította őt meg, csak ott maradt ülve és egykedvűen nézte a gyászolókat.

Ezek az ifju magatartásán boszankodni kezdtek és pirongatták, — midőn pedig ő

ezt föl sem vette, mint botrányt okozót őrizet alá tették és bekísértették a fogházba.

Temetés után az ország nagyjai összegyültek királyt választani. Sokáig tanakodtak, s még sem tudták elhatározni: ki legyen a király, — így hát a választást másnapra halasztották. Mielőtt azonban a gyűlés eloszlott volna, az elnök parancsolá: hozzák elő azon ifjút, kit a temetés alatt elfogtak, jó lesz megtudni, honnan való, — hátha kém lehet.

Elővezették tehát a királyfit, ki a hozzá intézett kérdésekre így felelt:

— Én Santamon királynak a fia vagyok, ki meghalván, országát egyik nagybátyám fegyveres erővel elfoglalta, s nekem, ki a törvényes utód volnék, országomból is menekülnöm kellett. Most itt vagyok, mint szegény bujdosó, a sors üldözöttje.

Ezt megértvén a nép és az országnagyok, elhatározták, hogy őt királyukká választják, annál is inkább, mert az elhunyt két jó király régi barátságban élt egymással, s nem is czeremoniáztak sokat, hanem melegiben a királyfi fejére tették a koronát, aztán az új királyt elefántra ültették s nagy pompával körülhordozták a városban.

Midőn a fiatal király a város kapujához ért, megpillantván társainak írásait, ő is parancsolá, írják oda az ő nevét is e szavakkal: „Munkásság, szépség, okosság, — mindmegannyi szép tulajdon, melylyel az ember szerencsés lehet; azonban az ember sorsa nem a vak-történet játéka, hanem minden a mennyei atya gondviseléséből származik“.

Onnan visszatérvén királyi palotájába, előhivatta három utitársát, kiket gazdagon megajándékozott, s kik a városban letelepedvén, továbbra is barátjai maradtak a királynak, — úgy éltek aztán mindnyájan meglegedetten és boldogan.

Közli: Németh Gerő.

A madár és fészke.

(Vége.)

(Öt képpel.)

A fecske fészke készítésénél csint és szépséget is keres; erről mindenki meggyőződhetik, a kinek alkalma van egy fészket rakó fecskepárt megészlelni.

A holló (1. ábra) közönségesen a legmagasabb fákon vagy sziklákon fészkel, fészke meglehetősen nagy, készülve száraz galyakból, megrakva földdel, agyaggal, mohhal, gyapjuval, szőrrel, száraz fűszálakkal, hogy puha legyen.

Szintén magasabb fákon fészkelnek a különféle rigófajok, melyek közül az a gyönyörű szinte aranyos mezzel pompázó sárga rigó a legnagyobb művész a fészekrakásban.

(1. ábra.)

A fülmele, vörösbegy, poszáta, pinty s az ezekkel rokonmű fajok közönségesen földön, vagy ahhoz közel sövényekben, bokrokban fészkelnek. Hanem ezek kevés gondot fordítanak a fészekrakásra; gömbidomu alakját azonban fészkek minden körülmények közt megtartja.

A szántóka pacsirta igen ismert madár, mert Amerikát kivéve, a föld minden részében találtatik s leginkább a szántóföldeken

(2. ábra.)

tartózkodik. Ez egy nyáron kétszer-háromszor is költ; legszaporább az első költés, az utóbbiak néptelenebbek; összesen tiz-tizenkettőt költ.

A gyuró, sárzó és tapasztó madarak közt kiemelendő különösen a házi fecske, s még inkább a füsti fecske, mely fészket más hely hiányában a kémény torkába rakja, s úgy tudja elhelyezni, hogy a füst soha sem háborgatja.

A bagoly igen csekély gondot fordít fészke rakására, s még kevesebbet többnyire fehér, gömbölyű tojásai védelmére. Közönségesen valami fa-odut vagy falüreget, vagy sziklahasadékot keres magának, azt kibéleli valami puha anyaggal, s kész a fészek; egyszer párókat is találtak egy tornyon lévő bagolyfészkekben.

bőző természeténél és alakjánál fogva, nem tojik úgy, mint a többi — mindennap, vagy minden másodnap egy tojást, mert tojásai igen lassan fejlődnek, s ezen okból nem is fejlődik a nőstény kakuknál elegendő melegség tojásainak kikeltésére.

A kakuk e szerint tojását a kisebb és nagyobb éneklő-madarak fészkeibe rakja,

(3. ábra.)

De miután már annyit beszéltünk a fészket rakó madarokról, szóljunk most olyanról is, mely se fészket nem rak, se nem költ s mégis szaporodik a faja. Vajjon milyen madár lehet az, kedves kis barátim? — Bizony az nem más, mint a mi kedves kakuk madarunk, a várva-várt tavasz hirdetője.

A kakuk más madaraktól sokban külön-

de csak *egy*et tesz egy fészekbe. Ha a fészek olyan helyen van, hogy nem férhet hozzá, akkor megtojik a földön, s a tojást igen nagyra nyitható csőrébe fogja s az illető fészekbe teszi.

A kakuk tojása színére nézve nagyon változékony, de mindig pettyes és csikos, alapszíne barnás vörössárga vagy szürke. Innen származott ama mese, hogy a kakuk

képes olyan szint adni tojásának, a melynek azon fészkekben lévő, melybe ő az övét becsempészi.

A nőstény kakuk elég tojással ellátott fészket lelhet az övéinek elhelyezésére, mert ő egy hónapnál tovább tojik, május közepétől június végéig, s ezen időben fészkel a legtöbb európai éneklő-madár. Hanem gyakran megtörténik, hogy olyan madarakra bizza tojását, melyek más eledellel élnek, mint a kakuk, vagy kicsinységüknél fogva nem képesek a falánk mostohagyermeket elegendő táplálékkal ellátni, s akkor elsínlük, vagy épen elpusztul.

Ezen, gyakran előforduló nem helyes választása a szüléknek, tekinthető okul a

(4. ábra)

kakukfaj oly mérsékelt szaporodásának, ugymint az ugyanazon egy fajhoz tartozó kakukok különböző nagyságu- és színezetének.

A nőstény kakuk néha-néha meglátogatja azon helyet, hová tojásait lerakta, — s azt is megészlelték, hogy néha, midőn a kis kakuk már kikelt, kidobja a kis madár tojásait vagy kicsinyeit; de az is megtörténik, hogy az öreg kakukok az egész kelést megeszik, saját sarjadékukkal együtt.

Ha pedig két kakuk kel ki ugyanazon egy fészkekben, akkor az első napokban addig viaskodnak egymással, míg az erősebbik a gyengébbet kitolja a fészkekből, valamint a még csupasz, vak kakukfi mostoha-testvéreit is kidobja a fészkekből.

II-ik ábránkon egy nőstény kakukot láthattok, mely épen tojni készül egy füzi-csíz fészkébe; a kis házi gazda csiripelése és haragos szárnycsattogása legkevésbé sem zavarja őt. Midőn megtojt, a csíz-pár megdöbbenve nézegeti az idegen tojást, de végre mégis csak ráül és kikölti az övéivel együtt.

III-ik ábránkon egy pintyöke fészket láthatjátok, mely saját kis fiai mellett az idegen, betolakodott mostohagyermeket is hiven eteti, de miután az sokkal nagyobb a többinél, s kiméletlenül tapos kis mostoha-testvérein, természetesen ő kapja el a legtöbb falatot, s a szegény kis pintyöke-pár alig győzi a falánk, telhetetlen idegent eledellel ellátni.

A legújabb észlelések szerint bebizonyult, hogy némely ritka esetekben kakukanya maga is kikelti fiait, ápolja és felneveli.

(5. ábra.)

Bámulatos a madarak bátorsága, melylyel fészkeiket még sokkal erősebb ellenségek ellen is védelmezik. Nálunk az erdei madárcsók fészkeinek legnagyobb ellensége a menyét és a nyest, a forró égélj alatt pedig a kisebb majomfajok és a kigyók. IV-ik ábránkon egy nagyobb kolibrifaj fészket látjuk, melyből egy szürke macskamajom épen kiszedi a tojást, a kis anya pedig kétségbeesetten nekivág a huszszor is nagyobb és erősebb ellenségnek. Szintugy igyekszik a kétségbeesett anya (nézd az V-ik ábrát) a fészek pusztítására törő kigyót csipegésével és szárnycsapkodásával elűzni.

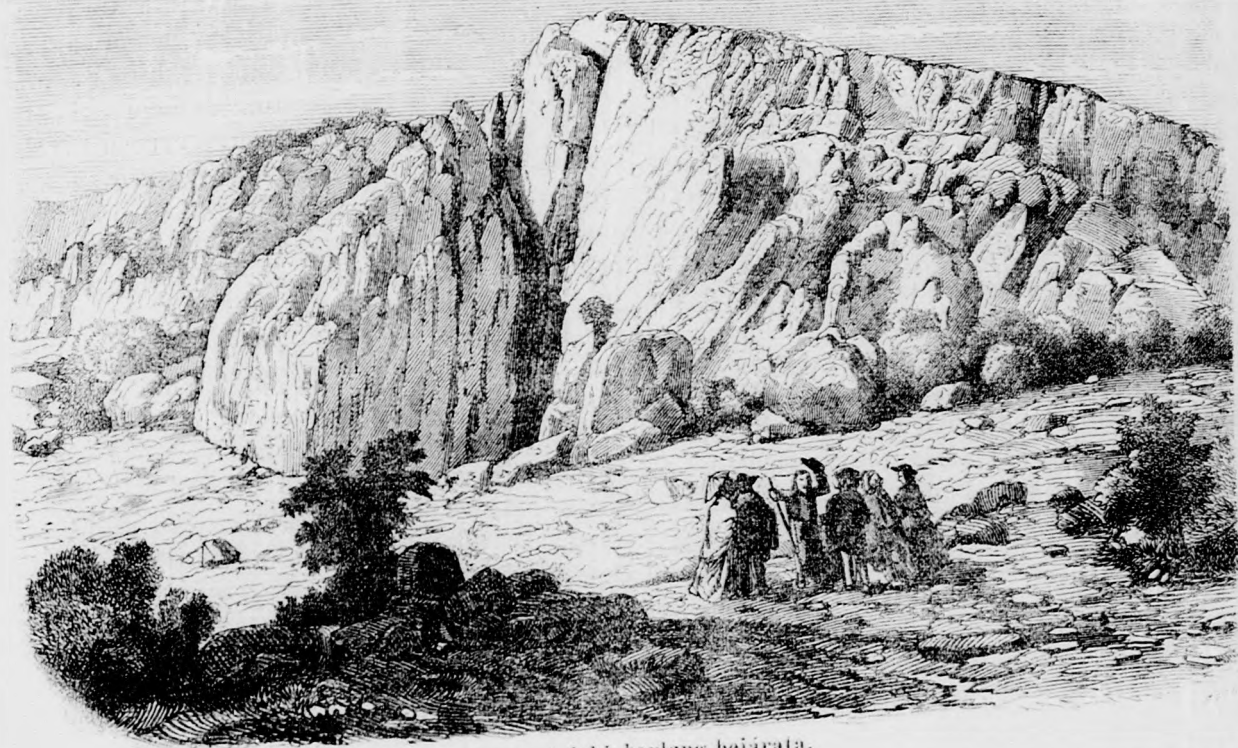
De hát még a legnagyobb erdei dalnokok kedves kis ártatlan mezei és erdei dalnokok fészkeinek, — vajjon kicsodák azok? — nem ismeritek ti azokat, ifju barátim? — A menyét, a kigyó, a majom éhségből pusztítja a

madarak fészkeit, de azok az ellenségek, kikről most szólok, csupán meggondolatlan pajkosságból, helytelen időtöltésből pusztítják a madarakat, elrontják az oly nagy gonddal és fáradsággal készített fészket, megfosztják a szerető szüléket kedves kisdedeiktől, melyeket aztán rendesen agyonkínoznak, — czérnára kötik, helytelenül etetik, míg a szegény kis állatot végre a halál kiszabadítja kínozója hatalmából és

Az aggteleki barlang.

(Két Képpel.)

Azon természeti nevezetességek közt, melyekkel hazánk földje oly bő mértékben megáldatott, a legnevezetesebbek egyike azon csepegő-barlang, mely Gömör és Kishont megye Aggtelek nevű községének határában, az ugynevezett Baradla hegy alatt nyulik el, oly messzeségben, hogy kiterjedésére nézve a leghosszabbak közé tar-

Az aggteleki barlang bejárata.

kik ezen kínozókat, kiktől a kedves madárkák legjobban rettegnék valamennyi szárnyas, szárnyatlan, csúszó-mászó és egyéb ragadozó ellenségeik közül? . . . Bizony nem mások azok, mint a meggondolatlan, pajkos fiúk! —

Hanem a ki a természetben jártas, az bizonyára nem fogja bántani azokat a kedves, szép madarkákat, erdőink és kertjeink szemet-fület örvendeztető diszeit.

tozik, minden eddig ismeretes barlangok közt.

Az aggteleki barlang hosszúsága 4200 ölet lesz, s így e részben csak az adelsbergi haladja meg Karinthiában, mely több mérföldnyire kiterjed a föld gyomrában, és a doktor Wardsz által felmért Kentucky-barlang Észak-Amerikában, mely, ha igaz, 33 angol mérföldnyi hosszú volna.

Aggtelek, — Pelsőczhöz 2, Putnokhoz

2 $\frac{1}{2}$ mérföldnyire fekszik, nem esik meszszi-
szire Rozsnyó, Rimaszombat, Miskolcz és
Kassa városoktól sem. A barlang bejárója
az aggteleki vendéglőtől csak $\frac{1}{4}$ órai séta-ut.
— Baradla, melynek gyomrában fekszik a
barlang, — egy laposan elterülő szirtes
kopasz hegy, melynek horpadásait csak itt-
ott fedik sűrű cserje-bokrok. A hegy eleje,
— mintha bemetszették volna, — meredek
sziklafalat képez. Alján egy hat láb magas
nyílás van. Ez a barlang szája, mely azon-
ban rajzunkon azért nem látható, mivel egy
csapat szikla van előtte, melynek lejtőjén
kell az üreg torkába ereszkedni.

A bemenetelnél egy ideig folyvást lefelé
kell haladni, mintha pinczébe mennénk, de
előbbre jutva, egyenessé lesz és mindenütt
járható az ut. Mintegy tizenhat ölyyre a
bejárástól balra, egy hosszú hasadék van a
szikla oldalában, mely *kéménynek* nevezték.
A kémény közelében van az ugynevezett
pitvar; ez már elég tágas üreg, melynek
falain és boltozatán változatos alakú
cseppköveket találunk. Innen a *csont-ház*
felé visz az út, mely nevét a benne találtató
temérdek csontvázról vette. Mikép kerültek
ezek ide? s rablók, vagy bujdosó menekültek
csontjai-e azok, miket maig is ásnak ki
az iszap alól; nem tudhatni.

A csontházból kijöve érzük az *Acheron*
patakját, melyet ha át gázolunk, az ország táblája
előtt állunk, melynek kormos oldalára az
itt megforduló utazók neveiket szokták írni.
A kőtáblával átellenben tiszta ivóvíz fakad
a sziklahasadékból, mely egy csinos csepp-
kö-medenczében gyűlik össze, s kellemes
üdítőül szolgál az itt barangolóknak. Kevés
távolságban innen a *Mózes oltárához* jutunk,
mely csodálatraméltó góthalaku mész-
szivárgás, melynek átellenében nyílik a
Rókaljuk nevű üreg, abba pedig csak négy-
kézláb juthat be a kíváncsi, de azon kereszt-
ül egy tágas térre jut ki, mely két részre
van választva leszakadt kősziklák által.

Befelé törekedve, egyszer csak egy tá-
tongó mélység szélén találjuk magunkat,
melynek tulsó partján egy, lehullott szikla-
darabokból képezett, s fehér cseppkő-oszlop-
okkal körülvevett magas halmot látunk, s ha
előbb megdöbentett minket a lábunk alatt
nyíló iszonyu mélység látása, úgy fog el
most a bámolat a tulsó oldalon csillogva

emelkedő sugár oszlopok óriás természetnek
láltára, melyek, ha sokáig nézzük, mint
megannyi csillogó páncélba öltözött óriások
mozogni látszanak. E sziklacsoport tetejé-
ről fehér csúcs emelkedik, mintha tornya
volna az alatta tömörült sziklák vállán álló
oszlopos várnak, s épen azért ezen egész
körakás *Vár* nevet kapott.

De mi az?! — Míg mi a *várat* bámul-
juk, egyszerre sötétség fog körül. Hideg
borzadály fut végig tagjainkon, előttünk az
ismeretlen, feneketlennek látszó mélység,
mögöttünk sűrű, vak sötétség, — a jártas
kalauz eltűnt, — vajjon az éj — az örvény
nyelte őt el, — vagy valami gonosz hegyi
rém vette fel a kalauz alakját, hogy minket
ide vezessen az éj és sötétség birodalmába,
s aztán kárörvendve eltűnjék s minket itt
hagyjon elveszni szörnyü halállal, bünteté-
sül merészségünkért, mely kíváncsian akart
behatolni a föld gyomrának titkaiba? . . . .

S míg ilyen gondolatok, denevérekként,
zsonguak agyunkban, — egyszerre a távol-
ban harang csendül meg, még pedig azon a
különös, megrázó, lélekig ható hangon,
melyen a halálharang szokott az élökhöz
szólni. Vajjon álmodunk-e, vagy a képzelet
játéka mindez? . . .

És most egyszerre fény árad el körülöt-
tünk, egy alak közeledik felénk, — s az
senki más, mint a fáklyával visszatért ka-
lauz, — ki ezen a helyen rendesen észrevét-
lenül eltűnik s magukra hagyja az utazó-
kat a rémes sötétségben. Azután bevezet
minket a meredek sziklán s megmutatja
azon cseppkő-oszlopot, melynek oldalát az
imént kövel ütögette, s mely ilyenkor a
kisebbszerű harangéhoz hasonló éles han-
got ad.

(Vége következik.)

Az eléghetlen ember.

1808-ban Veronában laktam mint hiva-
taltnok. Mindig szorgalmas látogatója vol-
tam a színháznak, s így nagyon meglepett,
midőn hallám, hogy a színi előadások egy
időre felfüggesztetnek. Rendkívül boszan-
kodtam s az ördöggel vittem a háborut,
mely a békés embereket legszebb mulat-
ságaiktól is megfosztja. Épen hivatalszob-
bamba voltam menendő, midőn egyik tiszt-

társam mint valami bomba ugrott szobámba azon örvendetes hirrel, hogy tegnap egy egyéniség jött a városba, ki a színpadon mint olyant fogja magát mutogatni, ki eléghetlen, minden fájdalom iránt érzéketlen, ki mindenféle mérget megiszik, feltéve, hogy nem marók.

Este a színház az akkor Veronában állomásozó franczia ezred tisztikarától s a kíváncsi tömegtől zsufolásig telt meg, és mivel a veronai színház nézőtere igen nagy, az általam most elbeszélendő látványnak legalább is három- vagy négyezer szemtanuja volt.

A kitűzött órában az eléghetlen ember megjelent a színpadon, szoroson a testhez álló zubbonyba öltözve, mely nyakát és karjait egészen meztelenül hagyá; nadrága csak térdig ért, úgy, hogy térdi és lábai szintén meztelenek voltak; mellén a becsületrend keresztje függött. Mielőtt mutatványát elkezdette volna, a térparancsnok páholyába hivatta s kérdezte tőle, ha vajjon tudja-e valamivel igazolni, a miért ezt az érdemjelt viseli, a mit a rendkívüli férfi azonnal meg is tett, kifogástalanul kiállított okmányokat vonva ki zsebéből, melyek bizonyíták, hogy az érdemjel azért adatott neki, mert Amsterdanban egy tűzvész alkalmával sok embert ragadott ki a lángok közül. Eredetéről kérdeztetve, egy pyreai juhász fiának vallá magát, kivel atyja halála percében közlé a titkot, az eléghetlenség titkát. A kíváncsiság tetőpontját érte el.

A színpadra egy olvasztó óriási üstöt vittek, a bűvész ezt tele rakta szénnel. Azután mellé állított két izmos embert két nagy fuvóval, a szenet meggyújtotta, s a széntüzet addig élesztette a két fuvó által, miglen az izzás legmagasb fokát érte el. Erre az iszonyu tűzbe több, három vagy négy hüvelyk vastagságu vasrudat tett, s ezeket egészen fehérizzókká tüzesíté. A mutatvány kezdeteül saját ujjaival rendezgette a tüzes széndarabokat, megtapintá a vörösekké tüzesült vasrudakat, hogy azok hőfokát megtudja; néhány percz múlva azok közül kivett egyet, mely az izzástól egész fehér volt, bedugta szájába és sokáig tartá benne, mintha csak piskótát szopogatna. Erre egy még izzóbb vasrudat vett ki a kemenczéből, szépen megsimogatta vele arcát,

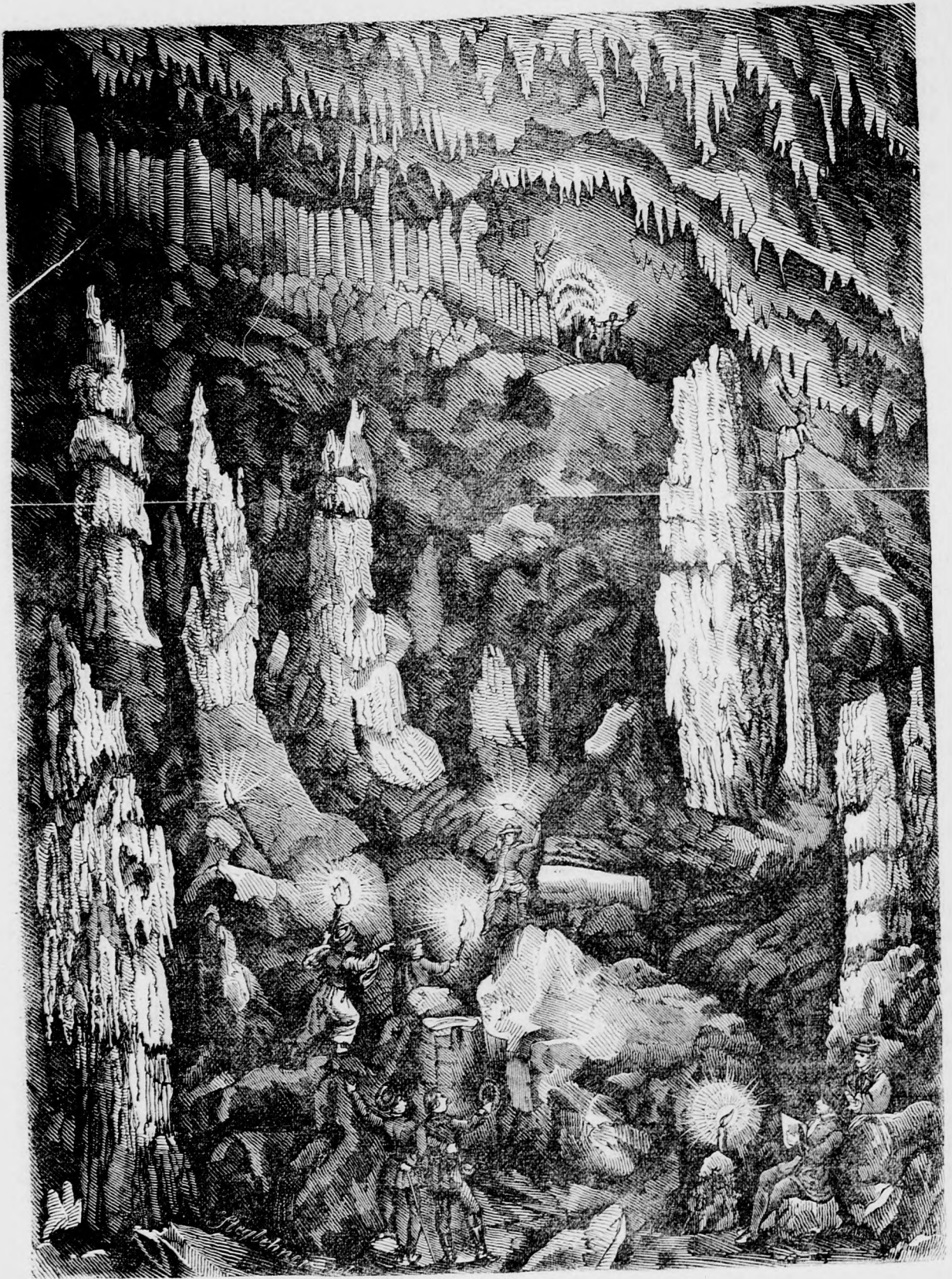
teste minden részét, oda dörzsölte szakállá és hajához, a fájdalom egy szisszenése, s a szőrszálak legkisebb összezsugorodása nélkül. Azután egy más frisebb izzásu vasrudat vett elő s ismételte a testhezi dörzsölést. A vasrudat legalább is tizszer változtatta; mindig izzóbbat és izzóbbat. Mikor az üstből kivette, ott szaladgált a vasrudon az az el-ellebbenő fehér lángocska, mely szinte vakítólag hatott a nézők szemekre, s az a rettentő ember úgy megölelgette, úgy összeszeókolgatta, hogy borzasztó volt nézni.

A csodálatos ember, miután az előbbeni mutatványt több ízben ismételte, hogy bebizonyítsa, miszerint az eléghetlenséget korántsem valami máz vagy vegyész szer okozza, hanem bensejében rejlik: levágott egy darabot ruhájából, és egy kis csomót hajából, azután rátette a vasrudra, hol abban a pillanatban elégték, mert el voltak testétől választva. Ugyanezen vasrudat azután szemeihez értette, anélkül, hogy a legkisebb változás is történt volna rajtok. Ezen előleges mutatványok után egy spanyolviaszrudat hozatott, meggyújtá s a szájába csepegteté az egészet. Azután ólmot olvasztott fel s az égető folyadékot szemhunyorítás nélkül kapta be szájába, végre pedig egy vasfazékban ecetet forralt fel, s egész kéjjel szörpölt fel belőle néhány kanállal, midőn a legnagyobb forrásban volt.

A megéghetlenség ezen mutatványainak bevégeztével a csoda-ember egy nagy aczél gombostűt vett elő, minővel a nők azelőtt hajukat összetűzik, s azt tövig beszurkálta karjaiba, czombjaiba, s lábszáraiba, azt állítván, hogy semmi fájdalmat sem érez. De a mi a nézőket leginkább meglepte, az az volt, hogy minden habozás nélkül nyelte el legalább is egy tuczat üveg tartalmát, melyekben a város gyógyszerháza és a katonai kórházban található mindenféle utálatos mérgek összeöntve volt.

A mérgek nem voltak marók, mint ezt a bámulandó ember előre kiköté; mindamellett elégségesek lettek volna arra, hogy az egész néző közönséget leirhatlan kínok között megöljék.

A csoda-ember azzal zárta be előadását, hogy újra előhozatá az izzó széntüzzel telt nagy üstöt; egy nagy csomó porrá tört szurok-gyantát hintett rá, és arcát meg-

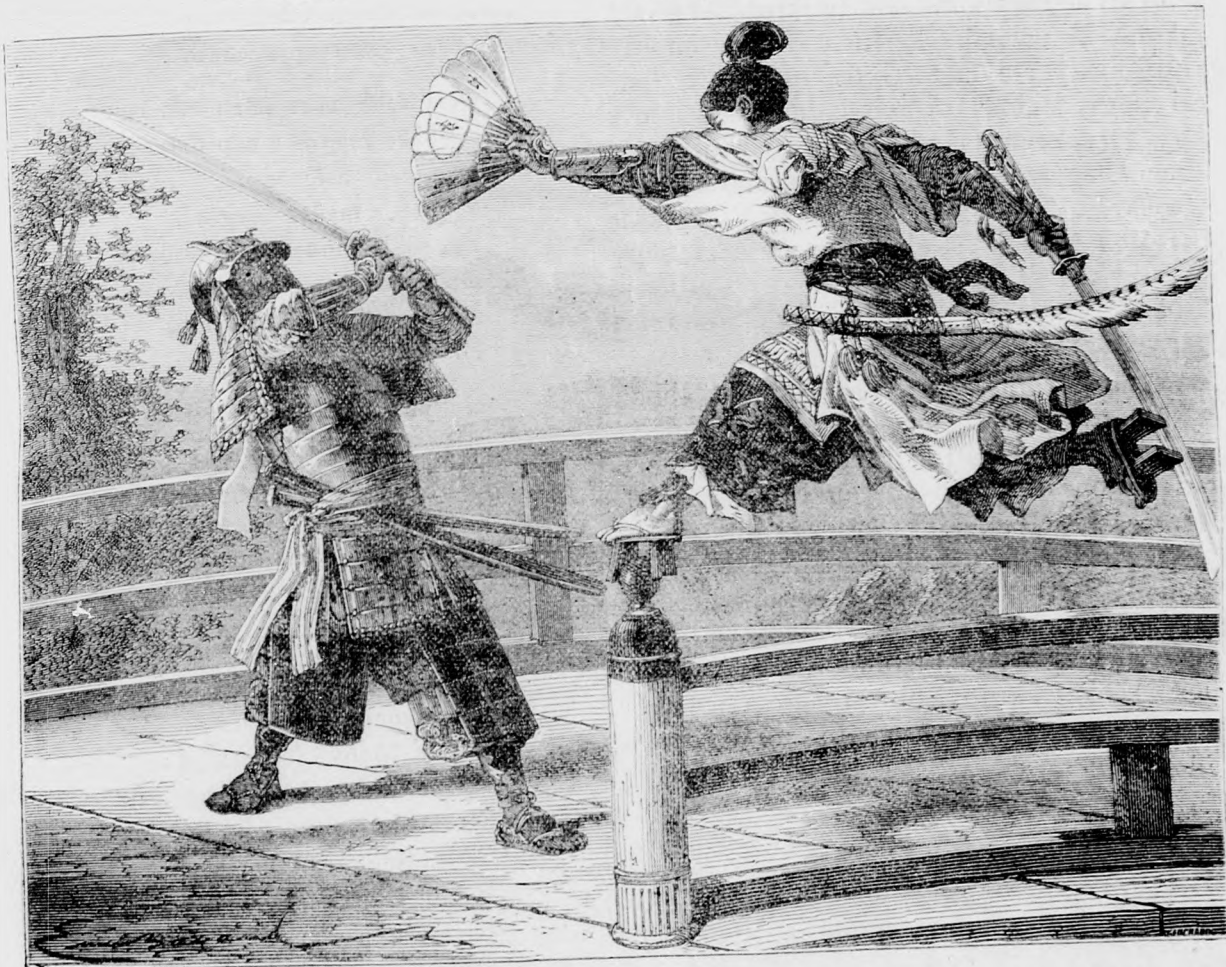
A „Vár“ az aggteleki barlangban. (Lásd szövegét a 457. lapon.)

mosandó, — mondá ő — arcát e rémitő, pattogva égő széntüz közepébe dugta, s azt jobbra-balra dörzsölé a tűzhöz, mintha az valami hűsítő, finom hollandi vászontörülköző lett volna. A színházban szétterjedő, fojtó szurokgyanta-szag mindnyájunkat kikergetett a teremből, s mi a látottak felett mélyen elámultan hagyók magára a csodaembert, ki mutatványait több napon át ismételte, smindig számos nézője volt.

(A „Globe“ után B. J.)

alabárd, két kézre való nehéz kard, mind nélkülözhetlenek a szemlék- s nagyobb hadgyakorlatoknál. Az európaiasan felszerelt gyalogság mellett otromba öltözetű ijászok tipegnek s az új divatu tűzérség nyomában olyan lovasok ügetnek, melyek alatt csak úgy reng a föld.

Az ujszerű tűzifegyverek még mind nem szoríthatták ki a nyilakat egészen. Az ijászatot minden korú és nemű japáni nagy szenvedélylyel és bámulatos ügyességgel üzi. Ijakat és nyilakat mindenféle kigondol-

A japáni Yaszhltzone.

A japániak fegyverei.

(Képpel.)

A japániak, mint minden egyébben, úgy fegyverzetükben is különböznek más népektől, ámbár a legújabb korban a fegyverekben, tornaszatban és hadviselésben is nagymérvű újításokat eszközöltek, mindazáltal a hajdankor esetlen, alkalmatlan és nehéz fegyverzetétől maig sem tudtak egészen megválni. A sisak, a pánczéling, az

ható, kisebb és nagyobb alakban találhatunk náluk; sőt vannak egész piczike nyilak is. Azutóbbiakat szét lehet szedni négy darabba s így a zsebében is kényelmesen elhordhatja mindenki. A fiatal leányok e nyilakat czéllövésre használják szobáikban.

De van a japániaknak egy sajátos fegyverök, melyet nálunk csak a hölgyek szoktak forgatni olyan ügyesen, ha nem is fegyverül, ez pedig nem más, mint a — —

legyező, az ugynevezett harci legyező, melynek erős vasfogantyúja van s ha összekapják, valóságos ütő eszköznek lehet használni. Különben még más, veszedelmesebb hasznát lehet venni ennek a furcsa eszköznek, a mint a hős Yaszhitzone, ki a legyező-harczot a legbámulatosabb tükélyre tudta fejleszteni, tetteleg bebizonyította.

Yaszhitzone, a Mikadók hajdani birodalmának egyik hőse, kicsiny, alacsony termetű volt és nem viselt sem pajzst, sem sisakot, sem alabárdot soha. még sem félt a legerősebb és legügyesebb lovagoktól sem, sőt inkább, ha párbajra került a dolog, mindig rutul megverte őket. Győzelmét pedig harci legyezőjének köszönheté, melyet oly ügyes gyakorlottsággal tudott kezelni, hogy ellenét egészen elvakítá és szórakozottá tette vele. Néha egy-egy erős ütést is alkalmazott legyezőjével ellene szeme közé, s így mindig biztos volt a felől, hogy az el fogja hibáznai csapásait s csakhamar az ő kardja kegyelmére jut.

A japáni művészek Yaszhitzonet abban a különös helyzetben szokták festeni, melyben képünkön látjuk. Magas, korlátszerű fakarzaton áll, melyre olyankor szokott felugrani, ha ellenfelének egy-egy dühös csapását akarja kikerülni. Lábain sajtószerű, zsámolyszerű saru van, hogy jobban megtarthassa az egyensúlyt. Balkezében lévő legyezőjével ügyesen hadonáz, míg jobbja a hosszú, ékes karddal biztos végesapást mér a tetőtől-talpig vassal borított bajnok vasos fejére.

Kis köszöntő.

Anyám nevednapján.

XVI.

Nevednapja itt van,
Kedves anyám, ismét;
Mit kívánjak neked?
Légy szerencsés mindég

Óleljen erősen
Fris egészség folyvást;
Örökké csókoljon
Téged a boldogság.

Ne távozzék tőled
Áldása az égnek
Egy perczre sem, s nagyon
Hosszu legyen élted.

XVII.

Szivembe ha beláthatnál:
Láthatnád ott az érzelmet,
Melyet abban a legtisztább
Valódi öröm ébresztett.
S kell is, hogy most elfoglaljon
Az örömmek nagy hatalma;
Mivel, drága édesanyám,
Dicső nevednapja van ma.

Derültebb most már az ég is,
Szebben ragyog a nap fénye;
Illatosabb a levegő,
Vigabb a madár zengése.
Ég, föld, minden egy különös
Érzelemtől van áthatva;
Mivel, drága édes anyám,
Dicső nevednapja van ma.

Hogyha még a természet is
Ilyen lelkesült e napon:
Érintetlen hogy maradna
Akkor bennem a vonzalom?
Bennem, kit sok jótettédért
Köt irántad hála karja,
Leírhatlan öröm ég, mert
Dicső nevednapja van ma.

A szerencse szép ösvényén
Haladj könnyű lépésekkel;
Gyermekedet ohajtásod
Szerint teljesen neved fel.
S fáradtságod? A legékesb
Boldogságnak fáját hajtsa;
Kívánhatok-e mást? midőn
Dicső nevednapja van ma.

Egészségben ringatózzál,
Minden lépted vidor legyen;
Kísérjen megelégedés
Végig egész életeden.
És számtalan jótettédért
Zengje neked hála hangja,
Igen sok évben zengje még:
Dicső nevednapja van ma.

Városov Mihály.

Krónika.

— A közelgő szünet alkalmából azon előfizetőinket, kik az iskolai év bevégezte után vagy hazamennek, vagy tartózkodási helyüket megváltoztatják, arra figyelmeztetjük, hogy *új lakhelyöket, az utolsó póstával együtt*, idejekorán jelentsék be a „*Kis Vasárnapi Ujság*“ kiadóhivatalánál (egyetem-utca 4. sz.), miszerint lapjuk pontos szétküldése iránt kellőleg intézkedni leessen.

— A t. szülék figyelmébe. Egy ifju, ki a gymnasium VII. osztályát jó sikerrel végzé, a szünetök alatt, aug. — szept.-re, mint nevelő, correpetitor, vagy más alkalmazásban ajánlkozik a vidékre. Kezdőknek a francia nyelvből is adhat oktatást. Megkereshető levél útján ily cím alatt: „*F. I. Esztergam, öreg-utca 248. sz. a.*“.

— A Károlykaszárnya országuti részén levő első udvarában mult éjjel 11 és 12 óra között tűz támadt, mely az ottlévő istálló- és szalmakazalokban rendkívüli sok gyuanyagot lelve, csakhamar ijesztő mérvet öltött. A lángok az éji szellő által szítva már mintegy tíz perczig csapdostak fel vérvörösen, mikorra a vészharangok megkonduktak s a pusztulás még ezután is eltartott vagy tíz perczig, mikorra a tűzoltók első csapatja megérkezett. A kaszárnyában óriási zavar volt. A tüzet az utcai járó-kelők vették észre. A nagy épület minden szárnya teljesen sötét és csöndes volt. Csak a rostélyutczára néző vonalon, hol táncsterem és koresma van, voltak ébren és mulattak. Az utcai közönség nagy iármájára végre egy-egy ablakban világ mutatkozott. a kaszárnya belső részében pedig ébreszteni kezdék a katonaságot. A legénység a trombita vészszavára kiugrott ágyaiból és roppant zajjal az ólak felé tartott, honnan a lovak rémes nyihogása hallatszott. Ezeknek kiszabad tása volt az első teendő és csak aztán láttak az oltáshoz. A tűzoltók munkáját megnehezíté az, hogy az országut felől a kaszárnya az asfalt-munkálatok miatt hozzáférhetlen volt a kocsikra nézve, és csak a rostélyutca felől lehetett a vész helyéhez jutni. Mintegy órai munkába került az égő épületek elszigetelése, úgy hogy a további veszedelemnek eleje volt véve.

— Mammuthok Pesten. A Margitszigeten felül folyó dunaszabályozási munkálatoknál egy mammuth-csontot kotortak ki. A csont körülbelül 3 láb hosszú, közepén 6, egyik végén 8, másikán 9 hüvelyk vastag. A külsőleg teljesen ép csont a muzeumnak fog átadatni.

— Babona. Kis-Jenőben (Dobokamegye) közelebb egy román családnak két tagja a kolerajárvány áldozatává lett. A temetés utáni éjén a meghaltak egyikének nővére azt álmodta, hogy testvére a sírjában addig nyugodni nem tud, míg az egész család őt nem követi. Az atyafiak erre nagy tanácsot tartanak, s bölesen kisütik, hogy a dolog nem lehet másképen: az elhunyt bizonyosan bo-

szorkány volt. Természetesen mihamarább ártalmatlanná kellett tenni, s így a hullát sírjából kiásták, szívét kivették, felnyársalák s úgy tették vissza, a testet pedig megfordították a koporsóban. Hát az előjáróság?

— Aratás ideje levén, a vidéki tüzesetek is napról napra szaporodnak, most is csak úgy, mint más esztendőkbén. Tolnamegye Felső-Iregh községében e hó 13-n d. n. fél 3 óra körül a mezőváros nyugati részén tűz ütven ki, a beállott nagy szél következtében oly terjedelmet vett, hogy már alig volt remény egy háznak is megmentésére. Azonban a szomszédfalukból jövő segítség csakugyan nagy erőfeszítéssel megakadályozta az egész helységnek elhamvadását. Összesen mintegy 95 ház égett el a hozzá tartozó gazdasági épületekkel együtt s így a helységnek nagy része a legnagyobb inségnek van kitéve. Haláleset csak egy fordult elő, de többen sebesültek meg. — Továbbá nagy tűzvészek voltak Tarnócson és Simonyban. (Nyitramegyében.)

— Vasúti baleset A magyar nyugati vasut Szombathelyről Székesfejérvár felé közeledő 1-ső számú vonata e hó 9-én éjjel, egyelőre még ismeretlen okoknál fogva, Szombathely és Vép közt kisikamlott. Szerencsére sem az utasok közül, sem a személyzetből meg nem sérült senki.

— Nagy felhőszakadás volt mult hó 29-i éjjel Guraszádán Erdélyben. Az áradat több, a völgyben feküdt házat elsodort, sok termőföld beiszapoltatott és tizenöt emberélet is esett a vész áldozatául. Az iszapban egy férj hullára akadtak, gyermekét karjaiba kulesolva, továbbá egy, ki tudja melyik testből kiszakított kart s a többi hullák nagyobb részét is rutul megcsontitva találták meg. Gotthatyában is, Guraszádán felül, a felhőszakadás nagy károkat okozott.

A nagyvilágból

— Merész vállalat. Wise amerikai tanár lég-hajón szándékozik átröpülni Amerikából Európába, az atlanti oceánnon keresztül. Most a szükséges költségek beszerzésén fáradoz, melyek szerinte 2000 font sterlingre (mintegy 20,000 ezüst forint) rúgnak. A léggömb átmérőjét 100 lábnyira, súlyát 10,000 fontra tervezi. A léghajóról egy ezer láb hosszú kötél vas horgony függne, mely az oceánba eresztve, a léghajó egyensúlyának állását biztosítaná. Az utasok egy 2-emeltes kosár-házban helyeztetnek el, melyben az alsó emelet lenne az éléstár. A merész tanár egy idő óta a légáramlatot tanulmányozza, hogy egy esetleg kilátásba helyezett erős keleti széllel utnak eredsen. Ha ez útja sikerülne, akkor a földnek körül-léghajózásai tervezi, számítása szerint 8—9 nap alatt.

— Elefánt-ünnep. Nagy ünnepély volt nemrég

